

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA 1/2015

Všeobecné volby v Bosně a Hercegovině, říjen 2014

Ing. Mgr. Martin Kuta

Bc. Marek Jedinák

leden 2015

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

Úvod.....	2
Reformy ústavního a politického systému Bosny a Hercegoviny.....	2
Politický vývoj v letech 2010–2014.....	4
Významné politické strany se získáním mandátu v roce 2014.....	5
Volby do Poslanecké sněmovny 2014.....	7
Volby do Prezídia federace 2014.....	9
Zdroje a použitá literatura.....	10

Úvod

V Bosně a Hercegovině proběhly 12. října všeobecné volby. V nich voliči obsazovali zákonodárné sbory územních samospráv, kantonů, parlament na centrální úrovni a instituce kolektivní hlavy státu. Podle mezinárodních pozorovatelů Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) byl průběh voleb v souladu s demokratickými principy a standardy. Hlavní otázkou podzimních voleb bylo překonání ekonomické, sociální a politické krize, která zemi zachvátila v uplynulém čtyřletém období. K významu letošních voleb se nejednou vyjadřovala Evropská unie (EU) a celé mezinárodní společenství.

Podle mnohých komentářů je pro další vývoj země nutné překonat etnické rozdělení společnosti. Výsledky ovšem naznačují, že volby v tomto směru nepřinesly žádoucí změnu.

Reformy ústavního a politického systému Bosny a Hercegoviny

Ústavní a politický systém Bosny a Hercegoviny se začal formovat na základě Daytonské mírové smlouvy v roce 1995. Tato smlouva mimo jiné garantovala vznik samostatného státu Bosna a Hercegovina. Jako dodatek ke smlouvě byla přijata Ústava Bosny a Hercegoviny, která upravovala vnitřní uspořádání státu¹. Uspořádání Bosny a Hercegoviny bylo do značné míry uměle vytvořeno. Muselo respektovat rozdíly mezi etnickými skupinami, jejichž soužití na daném prostoru je a bylo značně složité. Z tohoto důvodu byly do ústavy implementovány tzv. konsociační prvky, které měly zajistit snadnější fungování systému. Jedná se o federativní uspořádání, kolektivní a rotační hlavu státu (Prezídium federace), kde zasedají zástupci tří konstitutivních etnik, jejich vzájemné veto v Parlamentním shromáždění, dvoukomorové uspořádání parlamentu (Poslanecká sněmovna a Sněmovna lidu, viz dále).

Zákonodárny sbor na centrální úrovni se nazývá Parlamentní shromáždění a tvoří ho dvě komory – Poslanecká sněmovna a Sněmovna lidu². Do Sněmovny lidu, druhé komory Parlamentního shromáždění, se volí nepřímo. Své zástupce sem vysílají parlamenty dvou územních celků federace

1 K tomu viz více Vybraná témata 17/2010: Václav Lidl, Bosna a Hercegovina: Všeobecné volby 2010. Dostupný z WWW: http://www.psp.cz/sqw/text/orig2_sqw?idd=65364.

2 V českém prostředí se používá označení Sněmovna lidu. Anglické označení zní *House of Peoples*, srbo-chorvatské označení zní *Dom naroda*. Jak anglické, tak i srbo-chorvatské označení naznačuje použití lidu namísto národy. Logika reprezentace v této sněmovně, kde jsou konstitutivní národy zastoupeny paritně, odkazuje na druhou komoru federálních států (např. americký Senát, československá Sněmovna národů Federálního shromáždění do roku 1992).

(bosensko-chorvatské Federace Bosny a Hercegoviny a Republiky srbské). Oba územní celky státu mají vlastní dvoukomorové parlamenty (Sněmovna reprezentantů a Sněmovna lidu ve Federaci Bosny a Hercegoviny, Národní shromáždění a Rada lidu v Republice srbské). Na centrální úrovni je mocí výkonnou Rada ministrů, jejíhož předsedu jmenuje Prezídium federace se souhlasem Parlamentního shromáždění. Tříčlenné Prezídium federace vykonává funkci hlavy státu. Jedná se o kolektivní orgán (jeden Bosňák, jeden Srb, jeden Chorvat), jehož rotační předsednictví se mění každých 8 měsíců.

Podle rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva je ale současné ústavní uspořádání v rozporu s Evropskou konvencí o lidských právech (porušení čl. 14 o nediskriminaci). Podle ústavy mají politické zastoupení na všech úrovních zaručeny pouze tři konstitutivní národy (Bosňáci, Srbové, Chorvati). Kdo se k tomuto národu nehlásí, nemá možnost kandidovat do Sněmovny lidu a do Prezídia federace³. Mezinárodní společenství vyvíjelo tlak na politické představitele Bosny a Hercegoviny, aby učinili opatření vedoucí k odstranění diskriminačních ustanovení v ústavě⁴. Výjimečnost případu ale vzbuzovala otázky, zdali lze do křehkého uspořádání zasahovat. S tím také souvisely oponentní zprávy v rámci soudního řízení, do jaké míry lze kvůli nemožnosti příslušníků jiných etnik kandidovat do Sněmovny lidu a Prezídia zasahovat do současného systému.

Některé komentáře uvádějí, že zásah do ústavního systému by vyvolal požadavek ze strany Chorvatů na odstranění asymetrie současného uspořádání⁵. Bosensko-hercegovinský federalismus je založen na dvou teritoriálních entitách (bosensko-chorvatská Federace Bosny a Hercegoviny a Republika srbská; zvláštní status má distrikt Brčko, který je spravován všemi konstitutivními národy společně) a třech konstitutivních národech.

Návrhy na ústavní reformu ze strany mezinárodních nevládních organizací předpokládají opuštění etnického principu v případě obsazování veřejných úřadů⁶ a její nahrazení občanským principem. To by ovšem vyžadovalo překonání etnické identity vytvořením identity politické náležitosti ke státu Bosna a Hercegovina (jinými slovy vytvoření bosensko-hercegovinského politického národa), což se nedaří⁷. Dalším návrhem je vyjasnění principů reprezentace členů Sněmovny lidu, zda jsou odpovědní parlamentům jednotlivých územních celků, odkud jsou vybíráni⁸, či všem občanům země. Návrhy také počítají se změnou ustavování Sněmovny lidu, aby byla volena přímo, nikoli přes parlamenty jednotlivých entit.

---

3 European Court on Human Rights: CASE OF SEJDIĆ AND FINCI v. BOSNIA AND HERZEGOVINA, 22. 12. 2009 [cit. 16. 12. 2014],. Dostupný z WWW: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-96491>.

4 Na základě čl. 46 Evropské konvence o lidských právech se začal situací v zemi zabývat Výbor ministrů Rady Evropy. Naposledy tak učinil 6. 3. 2014. Výbor ministrů ale nikdy nenavrl pozastavit zemi členství v Radě Evropy.

Viz Coe.int: 1193 ministerial meeting, Sejdic and Finci againts Bosnia and Herzegovina [cit. 13. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2166829&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>.

Další informace k ústavní reformě viz Ustavna reforma.ba [cit. 13. 1. 2015]. Dostupný z WWW: http://www.ustavnareforma.ba/en/welcome_note.html.

5 Crisisgroup.org: Bosnia's Gordian Knot: Constitutional Reform, 12. 7. 2012 [cit. 16. 12. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/balkans/bosnia-herzegovina/b068-bosnias-gordian-knot-constitutional-reform.aspx>.

6 Letos poprvé si obyvatelé distriktu Brčka mohli vybrat územní entitu, do které chtějí volit.

OBSE: OSCE Head of Mission to BiH calls on Brcko District citizens to determine their citizenship before 28 August 2014, 25. 7. 2014 [cit. 16. 12. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.osce.org/bih/121813>.

7 Kavish, Donovan. Constitutional Reform in Bosnia and Herzegovina: State-Nation Theory and the Spirit of the Dayton Accords [cit. 16. 12. 2014]. Dostupný z WWW: http://www.academia.edu/2350928/Constitutional_Reform_in_Bosnia_and_Herzegovina_State-Nation_Theory_and_the_Spirit_of_the_Dayton_Accords.

8 Jedná se o Sněmovnu lidu Federaci Bosny a Hercegoviny a Národní shromáždění Republiky srbské.

Ústavní reformy představovaly, a i nadále představují, jedno ze stěžejních témat předvolební kampaně i následného vyjednávání⁹. Ústavní reformy v minulosti byly spíše požadavkem přicházejícím z vnějšku. Ze strany EU a evropských zemí dochází k postupné změně postoje. V roce 2009 někdejší komisař pro rozšiřování Olli Rehn prohlásil, že ústavní změny nejsou nutnou podmínkou pro členství země v EU¹⁰. Zároveň ale uvedl, že by reformy proces přibližování značně ulehčily. Podle některých komentářů EU tímto krokem slevila z ambice ovlivňovat reformy v zemi¹¹. Iniciativa Německa a Spojeného království z listopadu 2014 (viz dále) zdůrazňovala, že členství v EU má být cílem reformního úsilí, a zemi tak musí být nabídnuta jasná evropská perspektiva¹². Členství v EU je totiž jediné téma, u kterého lze překonat etnické rozdělení¹³.

Politický vývoj v letech 2010–2014

Všeobecné volby, které v zemi proběhly na podzim roku 2010, vedly do slepé uličky. Až v prosinci 2011 se povedlo dojednat sestavení vlády (Rady ministrů), o vládě rozhodovalo Parlamentní shromáždění v únoru 2012. Důvodem téměř rok a čtvrt trvajícího bezvládí byla neshoda zástupců jednotlivých národů na přidělení jednotlivých ministerstev konkrétním stranám. Tuto situaci vyvolala snaha vítězné Sociálnědemokratické strany sestavit vládu samostatně (viz dále). Vládu nakonec tvořily etnické strany Bosňáků, Chorvatů i Srbů¹⁴.

Výsledky voleb vítězství Sociálnědemokratické strany Bosny a Hercegoviny (SDP BiH), která jakožto nástupnice Komunistické strany Jugoslávie kladla důraz na mezietnickou spolupráci, a to i za cenu vyšší centralizace země¹⁵. Stranu ve volbách v roce 2010 volili převážně Bosňáci. Zároveň byl za Bosňáky členem Prezídia zvolen Bakir Izetbegovič, syn prvního prezidenta Alija Izetbegoviče, představitel Strany demokratické akce (SDA). Naopak za stranu SDP byl do Prezídia zvolen chorvatský zástupce Željko Komšić.

Po vítězství se předseda SDP Zlatko Lagumdžija pokusil o změnu zvyklostí a požadoval pro svou stranu klíčové posty v Radě ministrů. To vyvolalo nevoli především chorvatských politiků, kteří upozornili, že podíl na vládě mají mít všechny konstitutivní národy a že zvykem dosud bylo, aby se křeslo předsedy Rady mezi národy střídalo (v roce 2002 se premiérem stal Bosňák, v roce 2006 Srb,

9 Viz Chivvis, Christopher, Đogo, Harum: Getting Back on Track in Bosnia-Herzegovina. The Washington Quarterly, 33:4, s. 115.

Před letošními volbami se nejvíce uváděla diskriminace práva menšin kandidovat do Sněmovny lidu.

K tomu viz HRW.org: Bosnia and Herzegovina: Political Discrimination Back in Spotlight, 24. 7. 2014 [cit. 16. 12. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.hrw.org/news/2014/06/24/bosnia-and-herzegovina-political-discrimination-back-spotlight>.

10 Rehn, Olli. Towards A European Era for Bosnia and Herzegovina: The Way Ahead. Projev, 24. 7. 2009, Sarajevo. Dostupný z WWW: http://eu-un.europa.eu/articles/en/article_8905_en.htm.

11 Tento vliv se nazývá politickou podmíněností reforem.

Viz Chivvis, Christopher, Đogo, Harum: Getting Back on Track in Bosnia-Herzegovina. The Washington Quarterly, 33:4, s. 115–116.

12 Bosnia & Herzegovina - a new strategic approach, The Foreign Secretary co-launched a UK-German initiative on Bosnia and Herzegovina in Berlin, with German Foreign Minister Steinmeier. Projev, 5. 11. 2014, Berlín. Dostupný z WWW: <https://www.gov.uk/government/speeches/bosnia-herzegovina-a-new-strategic-approach>.

13 Crisisgroup.org: Bosnia's Gordian Knot: Constitutional Reform, 12. 7. 2012 [cit. 16. 12. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/balkans/bosnia-herzegovina/b068-bosnias-gordian-knot-constitutional-reform.aspx>.

Srovnej též tzv. entity voting. Viz Chivvis, Christopher, Đogo, Harum: Getting Back on Track in Bosnia-Herzegovina. The Washington Quarterly, 33:4, s. 115.

14 Rferl.org: Bosnia Votes In Government, Ending 16-Month Deadlock, 10. 2. 2012. Dostupný z WWW: http://www.rferl.org/content/bosnia_ends_deadlock_and_votes_in_government/24480352.html.

15 Především vývoj po volbách 2010 naznačoval, že se strana snaží opustit dosavadní praxi podílu konstitutivních národů na celostátní politiku a její nahrazení logikou síly jednotlivých aktérů.

v roce 2010 tedy Chorvati počítali s tímto křeslem). Konflikt se z celostátní úrovně přesunul také na úroveň Federace Bosny a Hercegoviny, kde vznikla vláda pouze díky zásahu Úřadu vysokého představitele¹⁶. Tento zásah podporovalo také mezinárodní společenství, které souhlasilo se snahou SDP překonat etnické rozdělení obyvatelstva v zemi¹⁷.

K další politické krizi došlo v roce 2012 na úrovni Federace Bosny a Hercegoviny, kde se rozpadla vládní koalice SDP a SDA. Důvodem se stal rozpočet Federace. Někteří komentátoři ale uváděli, že za rozpadem vládní koalice stála i snaha SDP posílit svůj vliv ve státem ovládaných společnostech, institucích a médiích¹⁸. SDA ve vládě nahradil Svaz za lepší budoucnost Bosny a Hercegoviny (SBB BiH). Politickou krizi na úrovni Federace se do konce volebního období nepovedlo překonat¹⁹. Ztrátu významu SDP a vzestup SDA potvrdily výsledky komunálních voleb na podzim 2012. Tyto volby také přinesly odklon většiny voličů od multietnických stran a uskupení a návrat k etnické volbě²⁰.

Špatné celospolečenské prostředí vedlo k protestům na jaře 2014. Protestující požadovali politické, ekonomické a sociální reformy. Společně s přírodními katastrofami v červnu 2014, které postihly západní Balkán, se téma špatného fungování státní správy a politických institucí dostalo do předvolební diskuze²¹. Mezi jinými se objevila také nutnost ústavních reforem, aby bylo možné předcházet zablokování systému jedním z konstitutivních národů²².

Významné politické strany se ziskem mandátu v roce 2014

Strana demokratické akce (*Stranka demokratske akcije*, SDA) je nejstarší bosenskou stranou založenou již v roce 1990 pozdějším prvním prezidentem Bosny a Hercegoviny Alijou Izetbegovičem. Od září 2014 vede stranu syn jejího zakladatele Bakir Izetbegovič, současný člen Prezídia federace. Strana zůstává i nadále relevantním zástupcem zájmů Bosňáků. Strana se staví za integraci země do Severoatlantické aliance (NATO) a EU. Strana proto zdůrazňuje ústavní reformy země, které mají vést ke zvýšení efektivity politických institucí²³.

Aliance nezávislých sociálních demokratů (*Savez nezavisnih socijaldemokrata*, SNSD) je největší srbskou stranou Bosny a Hercegoviny vedenou současným prezidentem Republiky srbské

---

16 Vysoký představitel Valentin Inzko zrušil rozhodnutí Ústřední volební komise, které uvádělo, že vláda ve Federaci Bosny a Hercegoviny byla sestavena i přes neochotu zástupců chorvatských etnických stran, a tudíž není legitimní.

17 Toè, Rudolfo: Bosnia-Herzegovina and the failed revolution of the SDP (2010-2014), 24. 11. 2014. Transconflict.com [cit. 6. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.transconflict.com/2014/11/bosnia-herzegovina-and-the-failed-revolution-of-the-sdp-2010-2014-part-1-241/>.

18 Moratti, Massimo: Bosnia and Herzegovina, a country in a coma, 19. 11. 2012. Balcanicaucaso.org [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.balcanicaucaso.org/eng/Regions-and-countries/Bosnia-Herzegovina/Bosnia-and-Herzegovina-a-country-in-a-coma-126111>.

19 Toè, Rudolfo: Bosnia-Herzegovina and the failed revolution of the SDP (2010-2014), 24. 11. 2014. Transconflict.com [cit. 6. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.transconflict.com/2014/11/bosnia-herzegovina-and-the-failed-revolution-of-the-sdp-2010-2014-part-1-241/>.

20 Balkananalysis.com: Assessing Bosnia's Fifth Post-Dayton Local Elections, 30. 10. 2012 [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.balkananalysis.com/bosnia/2012/10/30/assessing-bosnias-fifth-post-dayton-local-elections/>.

21 Balkananalysis.com: Bosnia's General Elections: the Candidates, the Voters and the International Community [cit. 7. 1. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.balkananalysis.com/bosnia/2014/10/12/bosnias-general-elections-the-candidates-the-voters-and-the-international-community/>.

22 Crisisgroup.org: Bosnia's Future, 10. 7. 2014 [cit. 7. 1. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/balkans/bosnia-herzegovina/232-bosnia-s-future.aspx>.

23 Volební program 2014 viz SDA.ba: Platforma SDA za opće izbore 2014. Godine [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://sda.ba/home/wp-content/uploads/2014/08/Izborna-platforma-SDA-za-opce-izbore-2014.pdf>.

Miloradem Dodikem. Strana se ostře vymezuje proti centralizaci moci a žádá o návrat některých pravomocí, které byly převedeny na centrální vládu v rámci Daytonské mírové smlouvy. Představitelé SNSD hlásají odtržení Republiky srbské a přičlenění k Srbsku, zatím však nepodnikly žádné konkrétní kroky.

Srbská demokratická strana (*Srpska demokratska stranka*, SDS) je tradiční politickou stranou (vznikla v roce 1992 a jejím prvním předsedou byl až do roku 1996 Radovan Karadžić) orientovanou především na srbské voliče. Až do roku 2006 šlo o nejlivnější stranu v Republice srbské. Někteří její bývalí představitelé byli odsouzeni Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Strana se i nadále profiluje jako separatistická. Současným předsedou je Mladen Bošić²⁴.

Demokratická fronta (*Demokratska fronta*, DF) je nově vzniklou stranou. Programově se strana hlásí k sociální demokracii. V současných volbách posbírala hlasy bývalých voličů Sociálnědemokratické strany ve Federaci. Jejím předsedou je Zeljko Komšičem, který v roce 2012 opustil stranu SDP, za niž byl dvakrát zvolen členem Prezídia federace za chorvatské etnikum. Cílem strany je překonat etnickou roztržičnost a přetvořit zemi na občanském principu. Strana dále bojuje proti korupci, usiluje o integraci do NATO a EU²⁵. Integraci do EU chce provádět i prostřednictvím reformy prováděných pouze ve Federaci. Strana nekandidovala v Republice srbské.

Svaz za lepší budoucnost Bosny a Hercegoviny (*Savez za Bolju Budućnost*, SBB) je středopravicovou stranou, většinu jejích kandidátů tvoří etničtí Bosňáci. Strana se negativně vymezuje především proti dominantní SDA. SBB BiH se snaží vytvořit obraz politického subjektu založeného úspěšnými podnikateli, kteří chtějí nastartovat ekonomický růst a přinést politické změny. Strana se profiluje na občanském principu (pro všechny etnika, svoboda víry)²⁶.

Chorvatská demokratická unie (*Hrvatska Demokratska Zajednica*, HDZ) je historicky nejstarší chorvatskou stranou, která má silné vazby na chorvatskou stranu HDZ. Svoji pozici nejvýraznější chorvatské strany ztratila až v roce 2006, když se od ní odštěpila frakce HDZ-1990. Rozdělení strany mělo výraznější dopad především na post člena Prezídia, který byl do té doby vždy obsazován právě kandidátem za HDZ. Strana se snaží posílit vliv chorvatského etnika, které má podle jejích představitelů výrazně slabší pravomoci než Bosňáci a Srbové. Hlavním cílem strany je úsilí o vytvoření třetího samostatného územního celku²⁷. Předsedou strany je Tomislav Karamarko.

Sociálnědemokratická strana (*Socijaldemokratska Partija Bosne i Hercegovine*, SDP) představuje tradiční sociálnědemokratickou stranu v zemi, působící v obou entitách. Strana vznikla v roce 2009 spojením Sociálnědemokratické strany a Sociální demokracie. Strana se snaží překonat etnickou rozdělenost společnosti. Navazuje při tom na tradici Komunistické strany Jugoslávie. Volebním lídrem strany je Nermin Nikšić. Strana podporuje integraci do struktur Severoatlantické aliance a EU. Ve vnitřních záležitostech strana připravuje reformní program pro boj proti korupci. Strana považuje za nutnou privatizaci veřejného majetku (výjimkou tvoří prosperující státní podniky) s ohledem na sociální otázky zaměstnanců. Zároveň strana zdůrazňuje audit společností před privatizací s cílem zabránit neefektivnímu prodeji státního majetku²⁸.

24 Sdsrs.com [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.sdsrs.com/>.

25 Demokratskafronta.ba: Politická prava [cit. 8. 1. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.demokratskafronta.ba/index.php?lang=ba&sel=72>.

26 Sbb.ba: Politika SBB-a [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.sbb.ba/politika-sbb-a>.

27 HDZbih.org: USTAVNE PROMJENE – samo one koje rješavaju hrvatsko nacionalno pitanje u BiH [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.hdzbih.org/ustavne-promjene-samo-one-koje-rjesavaju-hrvatsko-nacionalno-pitanje-u-bih-s45>.

28 SDP.ba: Izbori 2014 – Manifest [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.sdp.ba/upload/documents/Manifest.pdf>.

Strana demokratického pokroku (*Partija Demokratskog Progresa*, PDP) vznikla v roce 1999. Strana reprezentuje umírněný srbský nacionalismus. Strana podporovala samostatnou existenci Bosny a Hercegoviny s prvky značné decentralizace. Klade důraz na roli entit v politickém procesu a jejich vzájemné vyvažování²⁹. Jejím předsedou je bývalý ministr zahraničí a současný člen Prezídia federace za srbskou entitu Mladen Ivanić.

Chorvatská demokratická unie 1990 (*Hrvatska Demokratska Zajednica 1990*, HDZ-1990) vznikla v roce 2006 odštěpením od HDZ. Strana reprezentuje chorvatské zájmy v rámci státu tím, že klade důraz na rovnost všech etnik v zemi. Strana je otevřená všem ostatním občanům, nezohledňuje jejich etnicitu. V rámci ústavní reformy strana usiluje o vytvoření federálního distriktu hlavního města Sarajeva. Strana podporuje tržní hospodářství a dokončení privatizace státního majetku³⁰. Strana usiluje o integraci do EU a NATO. Strana ve svém programu zmiňuje také rovné postavení mužů a žen. Stranu vede Martin Raguž.

Bosensko-hercegovinská vlastenecká strana (*Bosanskohercegovačka Patriotska Stranka*, BPS) byla založena v roce 1996. Strana se profiluje jako strana bosensko-hercegovinského nacionalismu; zdůrazňuje jedinečnost státního útvaru Bosny a Hercegoviny. Stát by podle strany měl být multietnický a multikonfesionální; strana je sekulární. V ekonomické oblasti strana zdůrazňuje tržní hospodářství, rovné šance, liberalizaci zahraničních investic, podporu zaměstnanosti³¹. Předsedou strany je Sefer Halilović.

Demokratická lidová strana (*Demokratski Narodni Savez*, DNS) vznikla v roce 2000. Strana působí v Republice srbské a na centrální úrovni. Předsedou strany je Marko Pavić. Strana představuje umírněný srbský nacionalismus v rámci státu (decentralizace, role entit ve státě)³².

Strana demokratické aktivity (*Stranka demokratske aktivnosti*, A-SDA) vznikla v roce 2008. Strana stojí na pozicích bosensko-hercegovinské jedinečné identity. Zdůrazňuje občanskou angažovanost a aktivitu. V ekonomické oblasti strana zdůrazňuje investice do vědy a výzkumu pro zvýšení konkurenceschopnosti. Stát si má uchovat svůj vliv na sociální systém prostřednictvím aktivní sociální politiky³³.

Volby do Poslanecké sněmovny 2014

Poslanecká sněmovna se skládá ze 42 poslanců, z toho 27 poslanců je voleno ve Federaci Bosny a Hercegoviny, 15 poslanců v Republice Srbské.

Témata voleb jednoznačně vyplynula z předchozího vývoje. Jednalo se o socio-ekonomické problémy, nezaměstnanost mladých, vysokou míru korupce a nefunkční státní instituce. Státní instituce neplní svou funkci ve vztahu k občanům, protože jsou i nadále ovládány jednotlivými národy. V předvolební kampani se tak objevily národnostní požadavky. Výsledky voleb ale potvrdily trend z minulých komunálních voleb, a to, že voliči stále volí podle etnického klíče. Mimo to, z řad zastánců etnického principu v zemi zaznívaly národnostní požadavky (ze strany

29 Europeanforum.net: Bosnia Herzegovina country profile [cit. 8. 1. 2014]. Dostupný z WWW: http://www.europeanforum.net/country/bosnia_herzegovina.

30 HDZ1990.org: Programska deklaracija [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: http://www.hdz1990.org/?page_id=1035.

31 BPS-seferhalilovic.ba: BPS Program strabje [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: http://www.bps-seferhalilovic.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=17&Itemid=23&showall=1.

32 DNSRS.org: Izbori 2012 [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: http://www.dnsrs.org/webSite/file/program/16/Politi%C4%8Dka_platforma_PDF_DOKUMENT_20140606_001544_16.pdf.

33 Asda.ba: Program A-SDA [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.asda.ba/index.php/dokumenti/programska-deklaracija-a-sda>.

bosenských Srbů požadavek na odtržení; ze strany bosenských Chorvatů na rozdělení Federace a vytvoření samostatné chorvatské entity)³⁴.

Volební výsledky do Poslanecké sněmovny zobrazuje tabulka 1. Z tabulky je patrné, že pouze strana SDA získala mandáty v obou entitách (avšak se značně rozdílným výsledkem).

Tabulka 1: Volební výsledky do Poslanecké sněmovny, 2014

Strana	Federace Bosny a Hercegoviny		Republika Srbská		% hlasů celkem	Počet mandátů celkem
	% hlasů	Počet mandátů	% hlasů	Počet mandátů		
SDA	27,87	9	4,84	1	18,74	10
SNSD	0,59	0	38,48	6	15,64	6
SDS	-	-	32,67	5	12,97	5
DF	15,33	5	-	-	9,24	5
SBB	14,44	4	-	-	8,70	4
HDZ, HKDU, HSP	12,15	4	0,55	-	7,54	4
SDP	9,45	3	2,41	-	6,66	3
PDP-NDP			7,77	1	3,10	1
HDZ-1990	4,08	1	-	-	2,46	1
BPS	3,65	1	-	-	2,35	1
DNS	-	-	5,72	1	2,27	1
A-SDA	2,25	1	-	-	1,35	1

Zdroj: Ústřední volební komise Bosny a Hercegoviny, Izbori.ba³⁵. Volební účast činila celostátně 54,35 %.

Dne 17. listopadu se funkce ujalo nové Prezídium federace. Na začátku prosince se prvně sešla Poslanecká sněmovna. Vytvoření vlády na státní úrovni předcházelo vytvoření vlády na úrovni Federace. Ta se skládá z SDA, HDZ a DF. Na státní úrovni tyto strany konzultovaly podporu i se stranou SNSD³⁶. Předsedou Rady ministrů byl 18. prosince jmenován Denis Zvizdič (SDA). Jmenování předcházely konzultace mezi nejúspěšnějšími stranami, že budoucího předsedu Rady ministrů navrhne SDA, která celostátně získala nejvíce hlasů (kolem 275 tisíc). Výrazně oslabila SDP, jejíž voliči přešli k DF³⁷ Personální složení vlády, její jmenování a schválení Poslaneckou

34 Balkaninsight.com: Bosnia Approaches Polls With More Fear Than Hope, 10. 10. 2014 [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnia-approaches-polls-with-more-fear-than-hope>.

35 Izbori.ba: Zastupnicki/Predstavnicki Dom Parlamentarne Skupstine Bosne i Hercegovine. Dostupný z WWW: <http://www.izbori.ba/Potvrdjeni2014/Finalni/ParlamentBIH/Default.aspx>.

36 Crisisgroup.org: CrisisWatch Database – Bosnia and Hercegovina [cit. 8. 1. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.crisisgroup.org/en/publication-type/crisiswatch/crisiswatch-database.aspx?CountryIDs=%7BEE137C78-CA78-45D0-A6C5-7460B7E7D5BE%7D#results>.

37 Mujanović, Jasmin: Bosnia-Herzegovina election guide: personalities, parties & prospects, 24. 9. 2014 [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://balkanist.net/bosnia-herzegovina-election-guide-personalities-parties-prospects/2/>.

sněmovnou se očekává v únoru 2015³⁸. Strany se ale na začátku ledna nebyly schopné shodnout na podobě nové koalice. Panují obavy, že SNSD bude neúměrně prosazovat svoje požadavky a HDZ bude trvat na účasti SNSD ve vládě³⁹.

Volby do Prezídia federace 2014

Výsledky voleb do Prezídia federace jsou zobrazeny v tabulce 2.

Tabulka 2: Výsledky voleb do prezídia federace, 2014

Kandidát	Strana	% hlasů
Bosenský zástupce		
Bakir Izetbegović	SDA	32,87
Fahrudin Radončić	SBB BiH	26,78
Emir Suljagić	DF	15,20
Bakir Hadžiomerović	SDP	10,02
Sefer Halilović	BPS	8,80
Chorvatský zástupce		
Dragan Čović	HDZ	52,20
Martin Raguž	HDZ-1990	38,61
Živko Budimir	SPP	6,27
Srbský zástupce		
Mladen Ivanić	PDP-SDS	48,71
Željka Cvijanović	SNSD-DNS-SP	47,56
Goran Zmijanac	FPP	3,73

Zdroj: Ústřední volební komise Bosny a Hercegoviny, Izbori.ba⁴⁰. Volební účast činila 54,54 % voličů.

Jednotlivými členy prezídia federace byli zvoleni zástupci národnostních stran.

Zároveň volby členů Prezídia federace přinesly překvapení v tom, že za srbskou část vyhrál Mladen Ivanić za SDS, zatímco v přímých volbách prezidenta Republiky srbské vyhrál Milorad Dodik z SNSD⁴¹. To značí jistou změnu chování srbského voličstva. Zatímco Dodik si vybudoval dobré vztahy s ruským prezidentem Vladimírem Putinem a jeho postoje dostaly nacionalistický ráz⁴², vztahy Republiky srbské se Srbskem se v poslední době výrazně zhoršily. Vysvětlení tohoto jevu spočívá v tom, že Srbsko se postupně připravuje na členství v EU a nezhoršuje si vyjednávací

38 Turkishweekly.net: SDA names Bosnia's new Prime Minister [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.turkishweekly.net/news/177499/sda-names-bosnia-39-s-new-prime-minister.html>.

39 Ihslobalinsight.com: Bosnian political deadlock likely to persist into 2015 as major parties cannot agree on government coalitions [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.ihslobalinsight.com/SDA/SDADetail47260.htm>.

40 Izbori.ba: Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Dostupný z WWW: <http://www.izbori.ba/Utvrdjeni2014/Finalni/PredsjednistvoBiH/Default.aspx>.

41 Bondioli, Nicolo: Bosnia and Herzegovina, The Presidency Is Still Without A Government. 26. 11. 2014 [cit. 8. 1. 2015] (Mediterraneanaffairs.com). Dostupný z WWW: <http://www.mediterraneanaffairs.com/en/events/bosnia-and-herzegovina-the-presidency-is-still-without-a-government.html>.

42 V letošní předvolební kampani navrhl vyhlášení referenda o nezávislosti Republiky srbské.

Bondioli, Nicolo: Bosnia and Herzegovina, The Presidency Is Still Without A Government. 26. 11. 2014 [cit. 8. 1. 2015] (Mediterraneanaffairs.com). Dostupný z WWW: <http://www.mediterraneanaffairs.com/en/events/bosnia-and-herzegovina-the-presidency-is-still-without-a-government.html>.

pozici podporou bosensko-srbského nacionalismu.

Mezinárodní společenství reagovalo na proběhlou předvolební kampaň a volby se znepokojením. EU zvolila již po povodních 2014 změnu své politiky s větším zaměřením na sociální a ekonomické záležitosti. Podle představitelů Spojených států by EU měla vyvíjet větší tlak na politické představitele, aby přistoupili k ústavním reformám⁴³. Německo-britská iniciativa, za přispění chorvatské ministryně zahraničí Vesny Pusić, byla do značné míry vnímána jako jedna z posledních možností, jak mezinárodní společenství může přispět ke zlepšení současné situace⁴⁴. Německo-britská iniciativa, kterou brzy po svém zveřejnění přijala EU jako oficiální postoj vůči zemi⁴⁵, předpokládá, že představitelé země sestaví „plán prací“ (závazků), které Rada ministrů začne uvádět v život. Mělo se jednat o ekonomické a sociální otázky. V prosinci se k sestavení reformních závazků přihlásilo Prezídium federace⁴⁶. Současný předseda Prezídia Mladen Ivanić prohlásil, že schválení dokumentu očekává po 10. lednu⁴⁷. Křehkost této iniciativy se ale ukázala hned na počátku ledna, kdy prezident Republiky srbské Milorad Dodik odmítl podpořit závěrečnou deklaraci, protože deklarace dle jeho slov představovala snahu o centralizaci státu⁴⁸.

Zdroje a použitá literatura

Bondioli, Nicolo: Bosnia and Herzegovina, The Presidency Is Still Without A Government. 26. 11. 2014 [cit. 8. 1. 2015] (Mediterraneanaffairs.com). Dostupný z WWW: <http://www.mediterraneanaffairs.com/en/events/bosnia-and-herzegovina-the-presidency-is-still-without-a-government.html>.

Crisisgroup.org: Bosnia's Gordian Knot: Constitutional Reform, 12. 7. 2012 [cit. 16. 12. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/balkans/bosnia-herzegovina/b068-bosnias-gordian-knot-constitutional-reform.aspx>.

Webové portály institucí EU (www.europa.eu)

Europeanforum.net: Bosnia Herzegovina country profile [cit. 8. 1. 2014]. Dostupný z WWW: http://www.europeanforum.net/country/bosnia_herzegovina.

Chivvis, Christopher, Đogo, Harum: Getting Back on Track in Bosnia-Herzegovina. The Washington Quarterly, 33:4, s. 103–118.

Vláda Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (www.gov.uk)

HRW.org: Bosnia and Herzegovina: Political Discrimination Back in Spotlight, 24. 7. 2014 [cit. 16.

---

43 Balkaninsight.com: Bosnia Approaches Polls With More Fear Than Hope, 10. 10. 2014 [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnia-approaches-polls-with-more-fear-than-hope>.

44 Eu-monitoring.ba: Nothing new in Bosnia? 3. 12. 2014 [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://eu-monitoring.ba/en/nothing-new-in-bosnia/>.

45 ESVČ: Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini on the new initiative for Bosnia and Herzegovina, 6.11.2014 [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2014/141106_01_en.htm.

46 EU-monitoring.ba: What now? Bosnia after the visit of Mogherini and Hahn, 8. 12. 2014 [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://eu-monitoring.ba/en/what-now-bosnia-after-the-visit-of-mogherini-and-hahn/>.

47 Balkaninsight.com: Bosnia Presidency to Consult Parties on Reforms, 24. 12. 2014 [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bosnian-presidency-starts-reforms-commitment-talks>.

48 Balkaninsight.com: New EU Plan for Bosnia Hits First Snag, 5. 1. 2015 [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.balkaninsight.com/en/article/eu-s-new-plan-for-bosnia-hits-first-snag>.

12. 2014]. Dostupný z WWW: <http://www.hrw.org/news/2014/06/24/bosnia-and-herzegovina-political-discrimination-back-spotlight>.

Moratti, Massimo: Bosnia and Herzegovina, a country in a coma, 19. 11. 2012. Balcanicaucaso.org [cit. 7. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.balcanicaucaso.org/eng/Regions-and-countries/Bosnia-Herzegovina/Bosnia-and-Herzegovina-a-country-in-a-coma-126111>.

Mujanović, Jasmin: Bosnia-Herzegovina election guide: personalities, parties & prospects, 24. 9. 2014 [cit. 8. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://balkanist.net/bosnia-herzegovina-election-guide-personalities-parties-prospects/2/>.

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (www.obse.int)

Rada Evropy (www.coe.int)

Toè, Rudolfo: Bosnia-Herzegovina and the failed revolution of the SDP (2010-2014), 24. 11. 2014. Transconflict.com [cit. 6. 1. 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.transconflict.com/2014/11/bosnia-herzegovina-and-the-failed-revolution-of-the-sdp-2010-2014-part-1-241/>.

Ustavna reforma.ba [cit. 13. 1. 2015]. Dostupný z WWW: http://www.ustavnareforma.ba/en/welcome_note.html.

Vybraná témata 17/2010: Václav Líd, Bosna a Hercegovina: Všeobecné volby 2010. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=65364>.

Webové stránky jednotlivých politických stran

Zpravodajské webové portály